

Rozpálená letní Praha viděla skvělý moderní tanec, bohužel ne český

Ohlédnutí radostné, smutné a roztrpčené

Když i zlý Baudelaire hovoří o „nesmírné hloubce lidových rčení“, snad mi ředitelka festivalu TANEC PRAHA 94 nebude zazlívát, že za hlavní kvalifikaci pro její funkci v dnešní době považuji schopnost vymámit z jalové krásy tele. Ona ji má. A my díky tomu v Čechách ryze taneční festival.

Hned na začátku jeho VI. ročníku se vyhládlá taneční veřejnost musela smířit s tím, že tolik očekávanou BATSHEVA DANCE COMPANY letos v Praze neuvidí. Ani AMERICAN JAZZ TAP nepřijeli v ohlášené sestavě, i tak však bylo zastoupení improvizací větve zámořského stepu špičkové. Přesto bych řekla, že je to trochu o něčem jiném, a jejich zařazení třikrát po sobě na samý závěr (vrchol) festivalu považuji - a nejen kvůli dryádnickému výkonu konferenciérů - za necitlivý dramaturgický lapsus.

Naopak POCTA RUSKÝM BALETŮM (Paráda, Duch růže a Svatby) byla pro zahájení v Národním divadle jako stvořená. Albánsko-francouzský choreograf ANGELIN PERLOCAJ nikdy nezamýšlel pietně opřavovat díla stará tři čtvrti století. Smělé invenci a riskantnímu experimentování dávných bouřliváků se chtěl poklonit v jejich stylu a oslovit současné hlediště ve spolupráci s progresivními tvůrci souvisejících uměleckých oborů.

V případě PARÁDY (libreto Jean Cocteau, hudba Erik Satie) se mu to nevyplátlilo. Scénu opanovaly dekorace Akiho Kurody a nepohybové kubistické kostýmy Hervé Pierra, které tanečnický odsoudily do role manekýnů předvádějících extravagantní modely. Tanec a výprava se tak ocitly v paradoxně opačném vztahu.

V DECHU RŮŽE se na protilehlých stranách jeviště odehrávají dva různé děje. Kdo neumí koukat každým okem jinam, musí si vybrat mezi dvojicí dobově kostýmovaných tanečních párů vlevo (Weberovo Vyzvání k tanci) a napjatou atmosférou temné plochy vpravo: K bezvědomé dívce (TAMAR SHELEF), ležící na světelné mříži, z dálky přichází muž (PHILIPPE COMBES). Velmi pomalu a velmi trpělivě se ji snaží vzkřísit k lásky. Když se konečně setkají ve společné jiskře, svět jim zmizí a oni, přikování v kruhu světa, tančí svou rostoucí vášeň směrem vzhůru, prolétají se jako svačce, nerozdvojitelní, neoddělitelní. Nási-

lím se odtrhnou, mocná síla je však znovu a znovu vrhá k sobě, sráží se s hrudmi, až to duní, umdlévají, ale nejsou schopni ten úděl změnit a společně padají do tmy. Věřte jim všechno, protože jejich virtuózní těla jsou až do konečků prstů prozářena emocí.

Choreografie Stravinského SVATEB, jiskřivě originální a rozmanitá, hýří nápadů v prostoru i v práci se světly a s rekvizitami (figuríny nevěst!) a je přímo bravurně zatancovaná.

Přes to vše myslím i cítím, že při volbě takové předlohy má být na prvním, druhém i padesátém místě přijetí obsahu hudby a jeho vtělení do pohybu. Při srážce Preljocajova civilismu se Stravinského osudovostí zahynulo to nejdůležitější - sama podstata, které se tento choreograf původně zamýšlel poklonit.

SASHA WALTZ z Berlína považuje za hlavní prvky své choreografické práce humor, agresi a smyslnost. V představení TRAVELOQUE-TWENTY TO EIGHT to všechno opravdu je; humor pochopitelně německý, smyslnost nepochopitelně zlá. Pět ponorkově stressovaných členů domácnosti žije = tančí v reálu zařízené kuchyně doslova ve všim, co je obklopuje: S dveřmi (vtipně a vynalézavě), s láhvemi, s ubrusem, s pecnem chleba (i s pusou tím chlebem napanou), s oknem, se sklápěcí postelí, s nahatým kufetem v lednici, a s ní nakonec taky. Je to zábavné, do detailu promyšlené i nastudované, nabitě i vybitě energií, pohybově objevené a podané přesně i s převládajícím zaujetím. Všechny tyto kvality člověk průběžně registruje, ale s celkem jako by se bez dotyku mýjel. Rozzum pítva rozumově zbudovanou choreografii: Chytrá, poněkud popisná, místy poučovatecká. Srdece nebylo zasaženo.

EL CIELO ESTA ENLADRILLADO je začátek dětské říkanky - španělské „prší prší se leje“. Soubor DANAT DANZA tak nazval své celovečerní představení. (Jedině tady snad lze připustit inspiraci Goyovým Caprichos, uváděnou v českém programu značkou Y. K. Do záhlaví jednotlivých grafických listů autor tehdy psal úryvky lidových povětek, aby zmátl inkvizici. Jinak je jeho krutá společenská satira duchu tohoto večera více než cizí. Choreografie - SABINE DAHRENDORF a ALFONSO ORDÓÑEZ; JEAN-LUC a BERNARD PLOUVIER; scéna a kostýmy - JOSE MENCHERO; světla - JOAN DURAN a EVARISTO VALERA; interpretace - SUSANA CASTRO, M. ANGELES GARCIA, IOSU LEZAMETA, MARINA SERRANO, JOAN MORERA (house) a choreografové.

Umějí všechno, včetně dotyků s akrobacií. Ale především si umějí hrát. Jejich poetická hravost vysílá do prostoru širokánskou vjemovou škálu, v níž si každý může najít svou rezonanční strunu; košatá choreografie po celou dobu nenásilně vykrývá každou píď jevištního prostoru, rozšířeného o vertikální rozměr, a je zcela ve službě sdělení. Absolutní kontakt mezi tanečníky, jejichž prolutá spolupráce a krajní nasazení v plném tempu i v každé vteřině jsou zvlášť ohromující při společném (sytetovém!) balancování na olbřímí houpačce. Taková pohybová suverénita je výslednicí dokonalého zvládnutí a propojení různých ta-

nečních technik a otevírá nádhernou citovou uvolněnost i výrazovou svobodu.

Festivalový divák se vděčně koupe v té očištné lázni, aby se tak dodatečně vzpamatoval z večerů protřpěných s „nezávislými českými umělci“ a s koprodukcemi až nejpápnými. Dál už to nebudu rozvádět - ať to taneční odborníci proberou s psychiatrii. Já se přidřím věty profesora Jakuba Obrovského, tradované na pražské výtvarné akademii: „Když je všechno špatně, není co kritizovat.“

Je-li špatný grunt, nemá smysl se zabývat jednotlivostmi. Může za to násilné přestřížení vývoje v oblasti, kde jsme za první republiky drželi krok se světem a získávali dokonce mezinárodní ceny. Náš dnešní „moderní tanečník“ ve skutečnosti většinou jen napodobuje to, co se zrovna nosí. Nic netušící tělo obléká do efektních pohybů (eventuelně svléká na scéně do naha), leze po žebřících, houpá se na zavěšené kouli, hrabe se v hoblinách nebo si na hlavu sype jiný materiál... Všechno bez vnitřní motivace, bez názoru, jen proto, že to viděl někde na videu. Nadřiluje pár pozic, tak jako před tím driloval něco jiného. Nenaučil se naslouchat svým vnitřním sdělením, a teprve pak s nimi vstupuje do pohybu, nenaučil se trpělivě hledat, ani poučeně pracovat. Cvičí stejně bezduše jako dřív, jenom v tom stroji vyměnil jedno kolečko za jiné, a honemhonem, já chci být slavný.

Několik takových „nezávislých umělců“ paní ředitelka Kreuzmannová letos opět protlačila na festival. Všude rozhlasila, že prošli konkursem, a za jeho výsledek učinila zodpovědným Čestný výbor. Ten se ovšem za celý rok sešel jen jednou - pár dní před zahájením Tance Praha 94. Proto bych se zde ráda zeptala: Jakým způsobem se vyše zmíněný konkurs uskutečnil? Kdo, kdy a jak byl k němu vyzván? Podle jakého klíče se vybrali vítězové? Kolik zájemců se přihlásilo? Kdo je odpovědný za výběr „nezávislých umělců“, kteří budou finančně podporováni? Má někdo přehled o tom, jak ASOCIACE TANEC PRAHA hospodaří se státními penězi?

Zjistila jsem, že mezi dotovanými „nezávislými umělci“ opakovaně figurují stejná jména: Jméno herce Františka Kreuzmanna, manžela paní ředitelky; jméno Barbory Krýslové, taneční partnerky manžela paní ředitelky; jméno Moniky Rebcové, dlouholeté přítelkyně paní ředitelky. Z pěti dalších lidí, kteří se těší podpoře svých aktivit v zahraničí, jsou čtyři ze štábu paní ředitelky.

Onehdy jsem probírala staré časopisy, a hle: Nina Vangeli píše o mladičké Noře Sopkové ze Studia komorního tance při Duncan Centru jako o zjevení jednoho z minulých festivalů. Zavolala jsem tam: „Proč se vlastně Studio neobjevuje na festivalech - neudělali jste konkurs?“ - „Loni nás paní ředitelka odmítla, letos nepozvala a na naše představení, ačkoli ji vždycky pošleme pozvánku, nepřišla.“

Dočetla jsem se v novinách, že letos poprvé dostanou naši nezávislí umělci „adekvátně zaplacenou za vystoupení v rámci festivalu Tanec Praha“. A chce se mi, jako v tom totalitním vtípu, spolu s opilem zalomcovat mříž kanálu a zvolat: ZA CO, Soudruzi???

Miroslava Filipová

□ Španělský soubor Danat danza se představil baletem El cielo esta enladrillado (španělské období »prší prší jen se leje«... Foto Jaroslav Prokop